Bijlage 2 - bij Verzamelbrief bodem en ondergrond (IENW/BSK-2023/166825)

Bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen het kwalibo-stelsel

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden hieronder beschreven aan de hand van de werking van het Kwalibo-stelsel (kwaliteitsborging bodem).

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft het onderwerp bodem in portefeuille. Uit dien hoofde heeft deze op grond van hoofdstuk 11a van de Wet milieubeheer bevoegdheden om regels te stellen aan Kwalibo-werkzaamheden en om besluiten te nemen in het kader van het erkennen van diegenen die deze werkzaamheden uitvoeren. Daarnaast heeft deze vanuit een stelselverantwoordelijkheid een regierol om het functioneren van het stelsel als geheel te bewaken. Dit is nader beschreven in het plan van aanpak van de Taskforce. Om die stelselverantwoordelijkheid beter vorm te geven is en wordt de inzet en betrokkenheid van IenW in het Kwalibo-stelsel vergroot. Ook organiseert IenW een structureel overleg met de publieke en private partijen om in gezamenlijkheid te werken aan het functioneren van Kwalibo. Immers, vanwege het publiek-private karakter van het Kwalibo-stelsel is het een belangrijke randvoorwaarde dat de publieke en private partners samen de verantwoordelijkheid nemen voor het Kwalibo-stelsel.

Een bedrijf dat een in de Regeling bodemkwaliteit (Rbk) aangewezen bodemwerkzaamheid uitvoert, moet beschikken over een erkenning en is verplicht om te werken volgens de eisen in een normdocument. Een certificerende instelling (CI) verleent een bedrijf een certificaat indien dit bedrijf kan aantonen de bodemwerkzaamheid te kunnen uitvoeren conform de bijbehorende normdocumenten. Indien een bedrijf beschikt over een certificaat en ook voldoet aan een aantal andere criteria in het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) kan de Staatssecretaris een erkenning verlenen. Voor het verlenen van erkenningen (en intrekken en schorsen) is Rijkswaterstaat (RWS) gemandateerd. Ook bij overtredingen kan de Staatssecretaris een reeds verleende erkenning schorsen of intrekken. Deze sanctie is gemandateerd aan de ILT.

De Raad voor Accreditatie (RvA) accrediteert de CI's en sommige erkende bedrijven, namelijk laboratoria en inspectie-instellingen. De RvA is een onafhankelijk zelfstandig bestuursorgaan, gesubsidieerd door de Minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK). De Europese Unie verplicht haar lidstaten een dergelijke organisatie te hebben. De RvA legt verantwoording af aan de Minister van EZK.

Een schemabeheerder of het Nederlandse Normalisatie Instituut (NEN) is verantwoordelijk voor het opstellen en wijzigen van normdocumenten. Dit gebeurt op initiatief uit de sector. Het College van Deskundigen[1] van de schemabeheerder of de normcommissie van de NEN zijn de verantwoordelijke gremia voor het vaststellen van een normdocument. De Staatssecretaris kan normdocumenten aanwijzen in de Rbk. Hierdoor krijgen normdocumenten een publiekrechtelijke status en vormen ze de basis voor de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) voor toezicht en handhaving op de erkende bedrijven en voor RWS om erkenningen te verlenen. Bij de beoordeling of de normdocumenten kunnen worden opgenomen in de Rbk, wordt het normdocument op kwaliteit en draagvlak getoetst.[2] De ILT voert een handhaafbaarheids-, uitvoerbaarheids- en fraudebestendigheidstoets (HUF-toets) uit. Tevens worden de administratieve lasten bepaald voor het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) en worden de aangewezen normdocumenten technisch genotificeerd bij de Europese Commissie.

Een bedrijf met een certificaat wordt periodiek geauditeerd door een CI om te controleren of het bedrijf blijft werken volgens de eisen in het normdocument. De CI kan het certificaat intrekken indien daar niet aan wordt voldaan. De ILT is bevoegd voor toezicht en handhaving op naleving van de eisen. De ILT controleert risico-gestuurd en na meldingen (bodemsignalen genoemd) op de naleving. Bij het constateren van overtredingen kan de ILT handhavend optreden. Bodemsignalen kunnen bijvoorbeeld worden gedaan door andere bedrijven of decentrale overheden. ILT treedt ook handhavend op tegen bedrijven die een aangewezen werkzaamheid uitvoeren zonder een

[1] Er bestaan ook accreditatieschema's, waarvoor een accreditatiecollege besluitvormend is.
[2] Zoals bepaald in artikel 25 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk).

erkenning. Daarnaast controleert de ILT of CI's bedrijven conform de normdocumenten controleren.

Kwalibo is gebaseerd op hoofdstuk 11a van de Wet milieubeheer. Gemeenten en namens hen de Omgevingsdiensten hebben geen directe bevoegdheden binnen het Kwalibo-stelsel, maar beoordelen wel bij meldingen (voor toepassen) of de benodigde informatie aanwezig is, waaronder de milieuverklaring horende bij de verrichte Kwalibo-werkzaamheid. Gemeenten, waterschappen en provinciën hebben bevoegdheden op grond van de Wet bodembescherming, de Wet milieubeheer en de Waterwet en zijn bevoegd gezag voor activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor bodem, milieu en water.